

A misty landscape with a river and trees. The scene is hazy, with a river winding through the center. Bare trees are visible in the foreground and middle ground, their forms softened by the fog. The overall atmosphere is quiet and somewhat somber.

**Samordningsförbundsdag om att
se, ses och synas**

24 oktober 2016 i Göteborg

Regeringens syn på Samordningsförbundets roll i välfärdsarbetet • ANNIKA STRANDHÄLL, SOCIALFÖRSÄKRINGS MINISTER	4
Samordningsförbund – då, nu och sen • OLA ANDERSSON, FÖRBUNDSCHEF SAMORDNINGSFÖRBUNDET GÖTEBORG HISINGEN, DELTA	6
Socialt engagemang i ett arbetsgivarperspektiv 1 • JOHAN SVENSSON, PRIMÄR FASTIGHETS FÖRVALTNING AB	8
Socialt engagemang i ett arbetsgivarperspektiv 2 • ISABELLA WALLIN, EMMA ODMYR OCH MIKAEL HJERTQUIST, LISEBERG AB	10
Från man till människa – om konsten att bryta normer • SARA LUND/ CLAES SCHMIDT, FÖRELÄSARE OCH FÖRFATTARE	12

Sofia Karlsson välkomnar med en högst personlig dans.

Välkomna alla hjältar!

Sisådär 350 samverkare slog sig största biosalong en tidig måndag i Göteborg. Lite udda tid tycka. Men det var ju inte vilket bio-upplevelse som handlade om verkligheten, inget annat.

Moderator Sofia Karlsson inledde med att glatt rubricera församlingen i salen som "hjältar":

– Det är den rubriken som borde skrivas om er, att ni är hjältar. Det ni gör varje dag är det som gör skillnad för många andra. Och när ni gör det ni gör behövs rätta verktygen. Hoppas ni får fler sådana idag, plus extra mycket energi och kraft.

Samordningsförbundens dag var igångsparkad.

"Om jag vill lyckas med att föra en människa mot ett bestämt mål, måste jag först finna henne där hon är och börja just där."

Sören Kierkegaard

Föreläsarnas bilder finns på www.samverkanvg.se

Regeringens syn på Samordningsförbundets roll i välfärdsarbetet

– Vår ambition är att *inte* vara världsmästare på det här området, sa socialförsäkringsminister Annika Strandhäll när hon öppnade sin föredragning med den bild hon alltid börjar med, ”den viktigaste bilden”. Bilden har budskapet **sjukfrånvaron ökar** och illustreras med en tydlig kurva pekande uppåt. Sjuktalet har stigit brant de senaste åren och man tvingas dessutom konstatera att sjukfallen kryper ner i åldrarna samtidigt som allt fler unga lämnas med aktivitetsersättning, men utan aktiviteter.

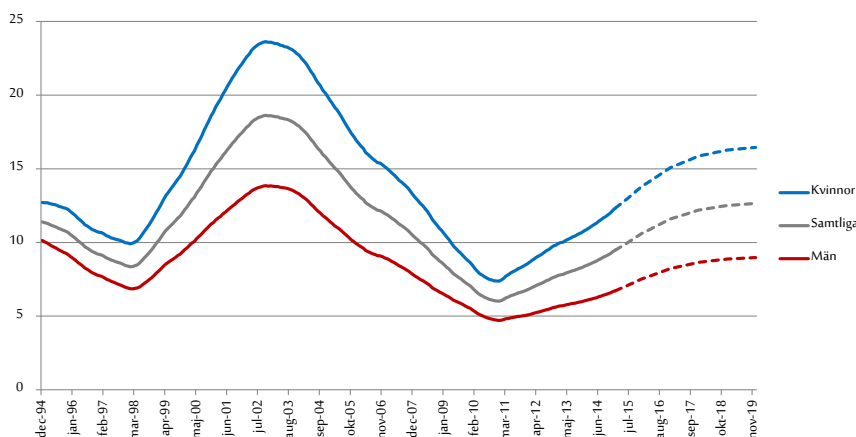
Kanske kan samordningsförbunden vara en resurs för att få ändring på sakernas tillstånd?

Tidigare var det personer över 55 år som drabbades av långvarig sjukdom och sedan gick i förtidspension. Idag är det människor som är mitt i livet, i familjebildande ålder. Mest handlar det om utmattning, stress, ångest och depression hos personal i offentlig verksamhet. Bland de sjukskrivna finns en kraftig överrepresentation av medarbetare i vård och omsorg – sjuksköterskor, undersköterskor, läkare – men också i andra kontaktnära yrken.

– Höga krav och tuff arbetsmiljö ... det går inte ihop, konstaterar Annika Strandhäll.

Sjukfrånvaron ökar

Sjukpenningtalet jan 1995-juli 2015, prognos -dec 2019

Socialdepartementet

ÖKAD OHÄLSA HOS UNGA

Och som inte det skulle vara nog; antalet unga med aktivitetsersättning ökar också, något som Annika betraktar som extremt oroande. För bara drygt tio år sedan var den vanligaste orsaken

till att en ung person behövde stöd, en fysisk funktionsnedsättning. Idag får åtta av tio ersättning på grund av psykisk ohälsa.

– Vi måste bryta denna utveckling!

Många av de unga, som hamnat i utanförskap, får inte det stöd de behöver för att få ordning på sina liv, utan går direkt över i förtidspension när de fyller 30 år.

– Därmed riskerar de att få ett liv i svåra omständigheter. Speciellt ur ekonomisk synvinkel, konstaterar Annika Strandhäll som tycker att Försäkringskassan bör kunna göra mer; ge ungdomarna fler chanser att komma ut i studier eller andra pröva-på-aktiviteter.

SPELA STÖRRE ROLL?!

Regeringens åtgärdsprogram syftar till att bryta sjukfrånvarons uppgång. Viktigast är att bromsa inflödet; det vill säga förhindra att fler blir sjuka. Inte minst för att erfarenheten visar att bara tre månaders sjukskrivning innebär att många aldrig lyckas ta sig tillbaka till arbetslivet.

Socialförsäkringsministern frågar sig – och auditoriet – om kanske samordningsförbunden kan spela en större roll i sammanhanget?

– Samordningsförbunden finns ju över hela landet och utgör en potential och en grund för samverkan mellan samhällets aktörer, att bryta ner stuprören och arbeta med individen i fokus.

Annika efterlyser fler individanpassade åtgärder eftersom alldeles för många av de sjukskrivna och de unga med aktivitetsersättning inte får tillräckligt med hjälp. Speciellt när utvärderingar tydligt visar att åtgärder gör nytta: de – alltför få – insatser som faktiskt görs, ger gott resultat.

BÄTTRE ARBETSMILJÖ BEHÖVS

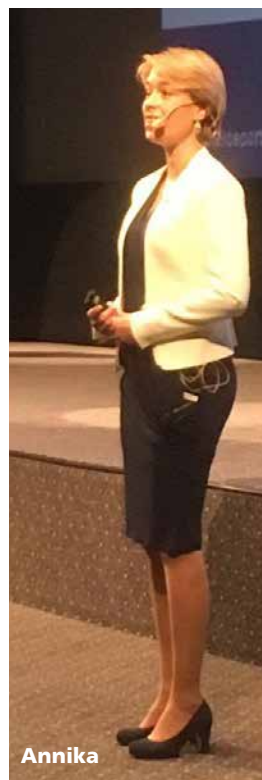
Om den kommande budgetpropositionen 2017 meddelade Annika Strandhäll att den kommer att innehålla möjligheter till fler insatser, men den kommer inte enbart att adressera samordningsförbunden. Hälso- och sjukvården till exempel behöver mer stöd för att kunna göra tidiga insatser.

Kanske kan man också öka incitamenten för att få fler aktiva arbetsgivare som engagerar sig mer i att förbättra arbetsmiljön.

– Fler måste ta större ansvar för att få ner sjuktalet, och anställda ska inte behöva bli sjuka på grund av dålig arbetsmiljö.

På en fråga från publiken om hur socialförsäkringsministern tänker kring företagshälsovårdens betydelse och inverkan svarade Annika Strandhäll att FHV visserligen är viktig, men att alldeles för få omfattas av en fungerande företagshälsovård.

– Det är mest unga män i industrin som har tillgång till FHV – och där har vi minst problem. •

”Anställda ska inte behöva bli sjuka på grund av dålig arbetsmiljö.”

Annika tackades med ett vaccinationspaket mot polio och mässling för barn i utsatta delar av världen.

Samordningsförbund då, nu och sen

Ola Andersson, förbundschef för Samordningsförbundet Göteborg Hisingen, DELTA, tog plats på scenen efter Annika Strandhäll. Ministerns ord, om att samordningsförbunden är en potential och något att räkna med, föll i god jord hos Ola:

– Vi har en viktig roll. Och Annika Strandhäll är faktiskt den första minister som omnämnt oss på det viset ... i själva verket den enda minister som frivilligt tagit ordet samordningsförbund i sin mun.

Och Ola vet, han har varit med länge i branschen och hade följaktligen uppgiften att teckna läget för samordningsförbunden; hur det var då, hur det är idag och vad som kan tänkas komma sen.

DÅ – DET BÖRJADETUNG

På 80- och 90-talen karaktäriserades arbetet med samverkan av hindrande hierarkisk styrning och onödig byråkrati. Människor fortsatte att ramla mellan stolarna och bristen på helhetssyn var tydlig.

För att komma framåt och utvecklas startades försöksverksamheter med FINSAM, pengar flyttades mellan myndigheter och beställarförbund, som skulle ”beställa” samverkan, skapades. Och ansträngningarna ledde till framsteg: utvärderingar visade att samverkan gav goda resultat för individen. Lika tydligt var att det krävs en solid struktur för att samverkan ska fungera.

År 2004 kom så äntligen lagen om finansiell samordning.

– Det är bara tolv år sedan. Snart är lagen tonåring – en ung och livaktig företeelse som vi behöver få bättre koll på hur man hanterar, kommenterar Ola.

NU – VI KAN DET HÄR

Mycket har hänt. I dagens läge är alla län och hela 240 av landets 290 kommuner med på banan, det vill säga har egna samordningsförbund. Senaste tillskotten är Stockholm och Öckerö. Förbunden har tillsammans cirka 33 500 deltagare under sina vingar och relativt flest finns i Västra Götaland.

Många utvärderingar görs som bland annat visar att deltagarna känner sig sedda och anser sig bli bra bemötta. De tycker också att de möts av rätt insats och det är slutbollat runt i systemen.

– Det är också positivt att när vi gör det som fungerar för individen då ökar förtroendet för det offentliga.

Idag vet samordningsförbunden bättre än någonsin vad de håller på med, det finns en hållbar struktur för samverkan:

– Vi vet hur man gör, vi arbetar tillsammans och har den helhetssyn som krävs. Att vi informerar, träffas och förklarar varandras uppdrag skapar tillit och

” ... Strandhäll är den första minister som frivilligt tagit ordet samordningsförbund i sin mun ”

” Vi vet hur man gör, vi arbetar tillsammans och har den helhetssyn som krävs. ”

förtroende mellan oss. Idérika ledare som tänker utanför boxen gör att samverkan fungerar, konstaterar Ola.

Och när samarbetet mellan handläggarna blir allt bättre, då ökar både den professionella kompetensen och samverkanskompetensen.

Mindre bra är att samordningsförbunden inte används tillräckligt.

– Vi är tyvärr en outnyttjad möjlighet. Vi når för få och vi skulle kunna hjälpa fler, säger Ola Andersson som beklagar att politik och myndigheter fortfarande är fast i sina stuprör och oförmögna att ta initiativ över gränserna. Till skillnad från samordningsförbunden som verkligen kan arbeta på tvärs.

SEN – HUR KOMMER DET ATT BLI?

Ola målade en optimistisk bild av samordningsförbundens framtid. Om resurserna kommer att finnas där, vill säga. För att förbunden behövs är inte något som någon vare sig behöver ifrågasätta eller fundera över längre:

– Vi är den självklara och professionella aktören som individen upplever att de får rätt insats av. Dessutom känner deltagarna att de är med och – i och med stödet – tar ökat ansvar för sina liv.

Fler Ola-reflektioner inför framtiden:

Det gäller att kunna tänka två tankar samtidigt, eftersom välfärden kommer att behöva backas upp på både central och lokal nivå.

Att vara samverkare är snart en profession – ett yrke som andra – och det kommer att sättas igång allt fler forsknings- och utbildningsinslag om samverkan.

– Och ja, det händer redan nu på flera högskolor, kunde Ola berätta.

Samordningsförbunden kommer att fortsätta att visa vägen för andra. Träffsäkerheten i insatserna kommer att bibehållas eftersom samordningsförbunden ser verkligheten som den är, och arbetar i enlighet med den. Förbunden kommer också att bidra till ökat förtroende för det demokratiska systemet; effektivitet ger legitimitet som i slutändan bidrar till ökade skatteintäkter. Men det kommer självklart att behövas resurser för att förbunden ska kunna leda och svara för arbetet som, i sin tur, myndigheterna ska utföra. För det är så rollfördelningen ser ut.

– Samordningsförbunden ska inte bli ett nytt stuprör. •

” Vi är tyvärr en outnyttjad möjlighet.”

Ola tackades för sitt deltagande med ett gåvokort innehållande nötcreme mot undernäring till barn i utsatta områden.

Socialt engagemang

i ett arbetsgivarperspektiv 1

– När jag nu har er här framför mig vill jag lyfta på min keps och applådera för att ni gör ett så fantastiskt jobb! Det ni gör varje dag, vecka och månad hade jag aldrig klarat. Jag vill tacka för ert fantastiska arbete.

Johan Svensson, Primär fastighetsförvaltning AB, har låtit sig imponeras av samordningsförbundarnas arbete. Och med tanke på hans egna värderingar och det arbete han lägger ner på att stötta unga personer, är det kanske inte så konstigt.

Publiken fick möta en ganska så ovanlig arbetsgivare.

Själv säger han att det beror på hans bakgrund. Att han i och för sig gått nioårig skola ... åtminstone varannan dag ... var synnerligen besvärlig för omgivningen i unga dagar och fortfarande har svåra läs- och skrivsvårigheter har gett honom ett driv att stötta dem som haft det lika jobbigt. Idag driver han företag, ser lösningar istället för problem, är inte rädd för något och är en framgångsrik regelbrytare.

– Vad ska jag vara rädd för? Har man haft fel i nio skolår, vad kan gå fel då i resten av livet?

MER HÅR ÄN HJÄRNA?

Vad Johan gör som arbetsgivare är att han anställer dem som ingen annan vågar ta i med tång. Som att ta in två döva killar för att ställas inför hyresgäster – ofta arga – som vill klaga på något i sin lägenhet. Johans omgivning menade att den här idén bevisade att Johan har mer hår än hjärna, vilket inte är så smickrande, eftersom Johan är nästintill kal på hjässan.

Johan stod på sig och försåg de två nya fastighetsskörtarna med en Ipad. Via den skulle de meddela sig med hyresgästerna. Det gick fint. Den mest ilskne blev mycket beskedlig då de två leende höll upp sin Ipad. På skärmen stod att läsa: ”Vi är döva, men vad kan vi hjälpa till med?”

– Det är ju inte någon större idé att gapa och skrika på någon som inte hör och kommunicerar på ett vänligt sätt via tekniken. De två orsakade så småningom att vi nådde ett högre nöjdhetsindex, skrockar Johan.

SAGOLIKA GÄNGET

Men varför stanna med det? Johan vände sig till Arbetsförmedlingen med en ny idé. Han bad dem skaka ihop ett gäng ungdomar som står så långt från arbetsmarknaden som möjligt. Han ville nämligen ge dem jobb, riktiga jobb. Inget projekt. Ingen praktik. Bara riktigt jobb.

Arbetsförmedlingen skakade fram ungdomarna samtidigt som de misslynt lät meddela att ”det här kommer aldrig att gå”. Men Johan, som kallar ungdomarna ett sagolikt gäng, såg styrkor och fördelar hos alla.

Ett och ett halvt år senare hade det här gänget, som ingen trodde kunde klara något, gjort

”Vad ska jag vara rädd för?”

11 000 elinstallationer. De driver idag ett företag, Framtidens service, som omsätter fem miljoner.

– Det skapades drivkrafter! Vi ville verkligen överbevisa Arbetsförmedlingen att det går att jobba så här snabbt och spontant. Och undvika att sätta regler och byråkrati i första rummet.

– Istället för att vara samhällskostnader har ungdomarna blivit tillgångar och lämnat utanförskapet. Vi pratar samhällsnytta!

SEMESTER ...VARFÖR DET?

Och Johan fortsätter att berätta om några av de personer han har hjälpt genom åren. Till exempel om den 55-åriga ”killen” som blev arbetslös, bär på ”någon form av bokstavskombination” och sorgset konstaterade att han var chanslös på arbetsmarknaden.

Men inte i Johans ögon.

Johan anställde mannen och fick därmed en medarbetare som älskar sitt jobb och är på plats varenda dag.

Egentligen har Johan bara ett problem med denne man; han älskar sitt jobb så till den grad att han på nio år ännu aldrig önskat ta ut någon semester ... •

Johan tackades för sitt deltagande med ett gåvokort innehållande information om och utbildning mot könsstämning i Kenya.

Socialt engagemang

i ett arbetsgivarperspektiv 2

Liseberg AB är ett kommunalt göteborgskt bolag som driver hotell, stugby och nöjespark med ett klart starkare fokus på kunder än på sin arbetsgivarroll. Men man kan ju ändra sig!

Det har Liseberg gjort: steg för steg har företaget ökat sitt sociala arbetsgivaransvar. Emma Odmyr och Isabella Wallin från Lisebergs HR-avdelning samt Mikael Hjertquist berättar om de senaste årens framgångar, om en idé som blivit en succé.

Det började med att Arbetsförmedlingen tog kontakt med Liseberg och hörde sig för om företaget kunde tänka sig att ta emot några ungdomar som hade svårt att få jobb. Det kunde inte Liseberg. Inte bara sådär på en gång.

– Det rädde tveksamhet och osäkerhet om hur vi skulle ställa oss till det där med funktionsvariationer, säger Emma Odmyr.

Men engagerade medarbetare från Arbetsförmedlingen gav sig inte och så småningom sa både fack och ledning på Liseberg ok, vi testar. Sex ungdomar – urvalet gjordes av Arbetsförmedlingen – anställdes och gick igenom samma process som alla andra för att bli ”lisebergare”. Detta var 2012 och allt gick bra. Och då var det ju bara att fortsätta.

LÄR OCH VÅGAR MER

Året efter anställdes åtta ungdomar varav en fick utmärkelsen ”årets lisebergare”.

2014 vågade man ännu mer och välkomnade tolv ungdomar. En gjorde så bra ifrån sig att hen vann ett pris som ”årets serieupplevelse”.

2015 dubblades insatsen: 25 ungdomar fick chansen.

– Det blev ett omtumlande år för både mig och Liseberg, säger Mikael Hjertquist som var en av de 25. Det fanns en stor osäkerhet om hur de skulle handskas med mig och min rullstol.

– Vi vill förstås lära oss mer, och innan vi kan allt hoppas vi att ”jobbswingarna” som vi kallar dem, har stort tålamod med oss och det faktum att vi inte kan så mycket om dem och deras situation.

– Hade jag inte haft det tålamodet hade jag nog slutat, replikerar Mikael som kan stå ut med att arbetsgivaren inte har nog med kunskap. Han ser istället att arbetsgivarens rädsla för att inte göra rätt är ett större hinder.

– Från början såg vi bara begränsningar. Nu vågar vi mer, inklusive att misslyckas, kommenterar Isabella.

Emma, Mikael och Isabella

“Det rädde tveksamhet och osäkerhet om hur vi skulle ställa oss till det där med funktionsvariationer.”

GOTT SAMARBETE

Målet är att ungdomarna i fortsättningen ska bli anställda på ”vanligt” vis, utan särskilda stöd. På de avdelningar där det är möjligt satsar man också på helårsanställningar istället för säsongsdito. Från början var det tre avdelningar på Liseberg som vågade sig på utmaningen, idag är det elva avdelningar som vill ha ”jobbswingare”.

Framgångsfaktorer är att Jobbswinget inte är ett tillfälligt projekt utan ett väl fungerande samarbete med Arbetsförmedlingen där man hyser ömsesidig förståelse för varandra. Det har inte gjorts någon skillnad på övriga medarbetare och ”jobbswingare”; de är anställda, har likadana arbetskläder och får sin lön som alla andra.

– Det har också varit bra för oss att börja i liten skala. Nu är vi en organisation som vill testa nytt. Ju fler goda exempel vi kan visa på, desto fler chefer vågar vara med och visa sitt engagemang. •

Emma, Isabella och Mikael tackades för sitt deltagande med åsnor – ofta bättre än en bil för att komma fram i vissa delar av världen.

Från man till människa

– om konsten att bryta normer

I närmare tre timmar hade den 350-hövdade publiken det omruskande nöjet att lyssna till Sara Lund, som understundom är Claes Schmidt. Eller tvärtom.

Redan innan hon kör igång sin föreläsning varnar Sara att denna dag sannolikt allvarligt kommer att skada våra fördomar, de som vi blivit så programmerade att hysa. Hon föreslår oss också att vara oss själva, eftersom alla andra redan finns och visar film om vad människor kan göra ... trots diverse olika funktionsvariationer. En halsbrytande, fördomsmördande film som satte tonen för resten av dagen.

Det skulle komma att bli en vindlande eftermiddag bland normer, strukturer, normalt, onormalt och det som skaver. Inte nödvändigtvis möjligt att återberätta ... men här följer några nedslag ur det flödande innehållet.

Sara – för dagen iklädd svart kjol, snygg top (själv väldigt nöjd med den), lårhöga skinnstövlar, silikontuttar och blont hårsvall – börjar med att informera oss i publiken att hon tillhör en minoritet. Som om vi inte hade insett vilken!? Men vi har förstås fel. Sara är skåning.

*

Ingen människa är den andra lik. På jorden går 7,3 miljarder unika människor och enligt Sara så deltar vi alla i teaterföreställningen ”Normen” och försöker vara som *man* ska. Men *man* har ingen någonsin sett så vi är alla i behov av att ta makten över oss själva, frigöra oss från *man*. Så får hon publiken att stå upp, vifta triumfatoriskt med armarna och ropa högt JAG ÄR UNIK.

*

Sara är programmerad på 50-och 60-talet, vilket spelar roll när hon ser sig omkring i världen. Hon är helt på det klara med att det inte var bättre förr. Det är bara i media (Saras favorithat-objekt tillsammans med ekonomer. "Meteorologerna finns för att ekonomerna inte ska komma i så dålig dager.") som allt blir sämre för var dag som går. Kriminaliteten minskar trots att media påstår tvärtom. Många färre svälter idag än på den tiden. Då fanns det massor av analfabeter, idag ytterligt få.

– Nä, det var inte bättre förr, men enklare. När jag blev programmerad fanns det inga homosexuella. Bara två kön. När man ringde polisen, så kom dom.

För att släppa det gamla vi går och bär på måste vi uppgradera oss, så att vi lär oss att tänka om och förstå hur samhället ser ut och fungerar. Sara gjorde en alldeles egen uppgradering 2003; från marknadschef till transvestit.

– Då hade jag suttit i den där garderoben i fyrtio år utan att våga komma ut. Det är så onödigt att låta människor sitta i garderober, men ska någon våga komma ut måste personen också tro på ett "välkommen in". Låt folk veta vilka värderingar ni har!

*

– Tro inte att könet sitter mellan benen. Där finns bara fortplantningsorgan och underhållning. Men tyvärr har underhållningsavdelningen alltför stor makt: könet sitter ju i huvudet. Höj nivån! Släpp det där med man och kvinna, det är viktigt att vi får definiera oss själva. Vi är människor. (På Bali talas det om 22 kön. Bara en sån sak.)

*

Tvinga inte fram könsmedvetenhet! Låt barn få vara bara barn! (Apropå val av könsbestämmande leksaker, aktiviteter och kläder från tidiga år.)

*

– Någon som hört talas om att Sverige fick 10 av 14 kreativa pris på en världsutställning i Shanghai 2010?

Publiken skakar samfällt på huvudet.

– Pisa-undersökningen, då?

Ja-nickningar från samma publik.

Sara talar om fantasi kontra kunskap och vad det är vi anser viktigast. Hon är missnöjd med förhållningssättet.

– Kunskap är det vi redan har men fantasin är allt det som pekar framåt och ger utveckling. Asiater kommer hit och frågar sig hur vi skapar glada, självständiga elever i Sverige, exemplifierar Sara och berättar att hon en gång ställt frågan till en kines varför de inte tillverkar Volvo på sin hemmaplan. Mannen svarade att Volvo inte kan göras i Kina eftersom kineser enbart gör som de blir tillsagda och därför inte bidrar till utveckling.

Ridå. Leve kreativiteten.

*

– Kom ihåg: finns det i naturen så är det naturligt. "Normal" är bara en inställning på tvättmaskinen.

*

Uppmaning till publiken: tänk *människa*. Och, ja det stämmer; de allra flesta tänker enligt normen: en ljus, heterosexuell, medelålders man utan funktionsnedsättning. Men det är lurigt ... bara fyra procent är i så fall normala.

– Fler är transvestiter: fem procent!

*

Ju mer vi vet om varandras olikheter – desto mindre vill vi bekämpa dem.

*

– Det finns dom som inte vågar tala med en homosexuell person, för om någon ser vederbörande antar de direkt att hen också är det. Undrar hur de tänker om de får se någon

"Då hade jag suttit i den där garderoben i fyrtio år utan att våga komma ut."

prata med en afrikan ... Vad riskerar man att ses som då ..?

*

– Gör er medvetna om fördomar. Varje människa har rätt att definiera sig själva. Tror man att en transvestit vill vara kvinna, tror man då att en dykare vill vara fisk!?

*

Var dig själv. Du duger.

Sara/Claes
tackades med ett
gåvokort
innehållande
mässlingsvaccin
till barn i utsatta
delar av världen.

Några citat, både andras och Saras egna:

Var dig själv – alla andra finns redan. • Medias rapportering kan allvarligt skada din verklighetsuppfattning. • Det sägs många kloka saker på skämt, men det är ingenting mot de dumheter som sägs på allvar. • Den farligaste av våra fördomar är tron att vi inte har några. • Gott omdöme kommer av erfarenhet – erfarenhet kommer av dåligt omdöme. • Minoriteterna i världen utgör majoriteten av befolkningen. • Bilderna vi har av varandra utgör ett större problem än de olikheter vi faktiskt har. • Naturen fröjdar sig åt mångfald. Varför gör inte människor det? • När man ser en ovanlig blomma blir man glad. När man ser en ovanlig människa blir man rädd. • Där alla tänker lika blir inte mycket tänkt. • Mångfald innebär varje människas rätt att vara olik. • Ingenting är så ovanligt som det normala. • Vi behöver ovanliga människor för att förstå vilka tankar vi kunde ha tänkt. • Meningen med livet är att vara lycklig.